

GBLA 1

ГОЛЯМОТО ГОРЧИВО ЕЗЕРО 1969

Обикновено при стара вражда, всичко започва много лесно, това е като жарава покрита с пепел, която чака само да я духне вятъра, за да запламти с нова сила. Пепелта това е времето покрило и заличило за малко омразата, а вятъра това е войната.

За криза в Близкия изток може да се даде определение - водене на военни действия, защото този район при обикновено протичане на живота представлява дадения по горе пример.

В началото на юни 1967 г. започна да подухва "ветреца", който за няколко дни се усили до такава степен, че "жаравата" запламтя със страшна сила. По това време краля на Йордания - Хюсеин, направи остър завой във своята политика. Той подписа договор с ОАР за взаимна отбрана, която пък по това време беше затворила с военни кораби залива Акаба.

Естествено имаше и засегнати от този акт и в знак на протест, няколко кораба на САЩ, натоварени с боеприпаси и експлозиви, предназначени за йорданската армия, вместо да отидат в едноименния залив, намиращ се на север в Червено море между Синайския полуостров и Арабския полуостров се отклониха в Ливан. Заедно с тази протестна акция, САЩ демонстративно прехвърли части от своите военноморски сили от Средиземно в Червено море. Самолетносача "Интеррейд" и още един разрушител запориха водите на Червено море. С тези свои действия Щатите искаха да окажат влияние макар и косвено на арабските държави и да подкрепят духа на евреите.

Всичко това което ставаше през горещия юни на 1967 г., за кой ли път се повтаряше в тази част на света. Намесата на американската военщина усили "вятъра" на войната, докато на петото число от месеца пламъците се извисиха над жаравата.

Думите на представителя на ОАР в Съвета на ООН бяха сухи и лаконични:

- Искам да Ви информирам, че Израел извърши вероломна агресия срещу моята страна. Тази сутрин еврейски войскови части извършиха нападения срещу района на Газа, Синайския полуостров, летището в Кайро, района на Суецкия канал и някои други летища в ОАР.

Рано сутринта, или по точно в 6 часа по Гринуич загърмяха първите оръдия и избухнаха първите бомби над мирните арабски земи. Преодолявайки удара, с удар отвърнаха и египетските войски, подкрепяни от бойците на Сирия, Йордания, Ирак, Алжир, Саудитска арабия, Мароко, Ливан. Арабския свят от 100 милиона се надигна на отпор срещу двата милиона на евреите, които обаче зад гърба си имаха чуждата военна подкрепа и не се съобразяваха с никакви човешки норми в стремежа си за победа.

Заради авантюризма на управниците на една страна - Израел, който бе поощряван от тайните и открити действия на отделни империалистически кръгове в Близкия изток избухна военен конфликт. Към такъв опасен конфликт, използвайки националните чувства на народа и поставяйки, че това е единствения начин на запазването на Израелската държава, беше тласнат Израел от неговите ръководни кръгове. Именно в това свое действие показа колко е реакционен ционизма, който беснееше, предявявайки историческите права на Израел (тия които Тел Авив твърди, че има от Библията). Съветът на ООН след незабавно свикано съвещание се опита да спре агресията, но

всичко като че ли бе напразно. Колоните на израелските танкове напредваха през пустинята без да се спрат преодолявайки всички прегради пред себе си, а самолетите им не преставаха да бомбандират градове като Дамаск, Газа, Порт Саид.

Наред с военните обекти от тези действия бяха засегнати и много цивилни постройки, много невинни хора загинаха под смъртоносния товар на въздушните пирати.

Към крайните дни на месеца, военната линия се установи на Суецкия канал откъм Египет, Голанските възвишения и р. Йордан. Действията се прекратиха под натиска на обществеността, но можеби имаше и други причини за това. Но и двете страни не бездействаха и започнаха да прегрупираат своите сили. При тези действия избухваха отделни престрелки с леки и тежки оръжия.

Много, много бежанци от окупираните зони започнаха да преминават при своите съотечественици. Само в град Ел Кантара пристигнаха 15 000 изгнаници от Газа. Краката им били в кръв, а лицата им не са търпели описание. Всички тези мъки и оставяйки имота и дома си на произвола на съдбата, те не сбъркаха. Съдбата на техните събрата беше много по печална. Не мина много време и тези които бяха останали ги събраха в специални лагери и ги изкараха на принудителна работа. Военните на едноокия Моше се стремяха да си осигурят добър тил с тези мерки, а правителството на старата Меер целеше да покрие липсата на работна ръка и да стабилизира икономиката.

Войната в която израелците победиха за 6 дни, ги постави в изключително силна позиция, но всеки здравомислещ човек можеше да види дори в тези огромни успехи, че тези неудачи на арабите се дължаха на благоприятно стечение на обстоятелствата. Те се изразяваха в липса на подготовка на арабските войски по това време, слаби комуникации и т. н. В Израел беше много популярно сравнението, което даваха някои политици:

- Образа на израелския Давид, застанал срещу арабския Голият.

В Близкия Изток, още от самото зараждане на цивилизацията в оформянето на отделните държави са започнали битките между различните племенни групи за установяване на господство в този район на света.

Историците са установили, че коренното население се е състояло от бербери, които по късно се примесили с черните племена и някои други пришълци. Евреите са азиатски народ от семитската раса, дошли (добили) името си от Евер - Праотец на Аврам. Те са слезли от Азия и се установили по тези места към 18 век преди новата ера. Легендите гласят, че евреите изпаднали в немилост, когато фараона заповядал да се избият всички младенци от мъжки пол, живущи в Египет.

Една жена обаче от Левиевото племе поставила детето си в кошница и го пустила в река Нил. То било намерено от дъщерите на фараона, като му дали името Моисей - което означавало "изваден от водата". Той бил принуден на 40 години да избяга в пустинята защото умъртвил един египтянин, който биел старец - евреин. По късно Моисей бил вдъхновен от бога, който му се явил в сънищата, като му заповядал да отведе еврейския народ в Палестиня.

След 40 години скитане из пустинята евреите стигнали до Обетованата земя. По късно се нарекли Израил, презиме на Яков, а името си Юдеи по време на Вавилонското си пленничество.

Близкия Изток изпитал ударите на много войни. Везните на щастието се накланяли в полза на много племена и народи, които в известен момент се оказвали по силни. От тук минал Александър Македонски, а по късно железните легиони на Рим - задържали господството си за по дълго време. Именно по времето на Адриан - 135 година - евреите се пръснали по цял свят за да се спасят от пълногубване. Така те 20 века бяха без държава,

но след като се установиха в този район, жаравата наново започна да изпуска искри.

До 1918 г. евреите съставляваха 10 % от населението в Палестиня, но след Първата световна война започнаха да се преселват от всички краища на света (по 2000 годишно), особено в новопостроения град Тел Авив.

Организацията на Обединените нации през 1947 г. и то под големия натиск на Съветския съюз, обособила отделна еврейска държава под името Израел. По площ тя е по - малка от България 5 пъти, а по население 4 пъти. Още със създаването на ционистката държава било решено палестинските араби да имат самоуправление. Със съдействието на Великобритания обаче тези права не били получени от палестинските араби, те били изтикани и изолирани.

Две години след шест дневната война през 1967 г. получих задача от ръководството на БМФ да поема командването на кораба "Антарис". Той се намираше в Сингапур и се налагаше да пътувам със самолет през Дамаск и Коломбо до Сингапур. На това се възпротиви обаче ведомствения кардиолог.

Беше време за годишната ми отпуска и тъй като доктора препоръча почивка, реших да използвам случая. Прекарвах свободните си дни в разходки и слушане на класическа музика. Разбира се не ми липсваха грижи и радости в семейството. Времето, като всяка пролет изменяше настроението си, не липсваха и слънчеви дни, промъкнали се между другите, като вестители на лятото. Членството ми във филхармоничното дружество ми помогна да посещавам всички по интересни концерти и там доста често се срещам с мои стари познати, съученици и колеги с които бързахме за младините. Всичко това беше много хубаво, но започнах да чувствам липсата на напрежението, шумът на машината и изобщо всичко свързано с корабния живот. Чудни хора сме ние: докато сме в морето от главата ни не излиза мисълта за спокоен живот, а като сме на сушата все мислим за морето.

Странни обичаи имах - изляза ли на разходка в Морската градина, едновременно наслаждавайки се на природата, броях корабите на рейда. Между тях ми се мяркаха стари познати, на които съм плавал или съм срещал из пристанищата. В едно с другите си занимания, аз се интересувах от събитията които ставаха по света. Чрез радиото, телевизията и пресата следях постоянно новините.

Военните действия в Близкия Изток, задържането на нашия кораб "Васил Левски" в Суецкия канал ми направиха силно впечатление.

Малко преди да свърши отпуската ме извикаха в управлението на БМФ. Там проведох разговор с един от инспекторите, който ми заяви, че изборът на администрацията бил паднал върху мен да замина като комендант на кораб "В. Левски" през второто тримесечие на 1969 г. От разговора разбрах, че задачата ми е трудна и отговорна, а по своето естество и необичайна. Налагаше се да прекараме на кораб, под непрестанната военна опасност. Той беше хвърлил котва в Голямото горчиво езеро - Мура - на Суецкия канал, а това беше бойната линия между араби и евреи. Трябваше да изкараме 3 месеца наред необятната пустиня, под лъчите на жаркото слънце. Но разбира се имаше и положителна страна в това положение - нямаше да има тежката ходова вахта, а заедно с това и ред допълнителни досадни задължения. А също и мисълта, че ще посетя местата където съм бил преди 30 години ме накараха да се съглася с това предложение.

Всеки човешки живот минава през различни перипетии, които съставляват неговата история. Всичко интересно свързано с биографията на един човек е интересно и за другите. За тази частица от моя живот, която прекарах сред водите на ГОЛЯМОТО

ГОРЧИВО ЕЗЕРО, всред пясъците на пустинята, под снарядите прелитащи над главите ни искам да разкажа в този малък ръкопис.

Все пак за да се добие обща представа за такъв човек като мене, който е достигнал почти до преклонна възраст, е нужно да се знае макар и повърхностно моето минало.

Какво да разкажа? Не искам да става като автобиография, но все пак има доста моменти от живота ми на които мога да спра нечие внимание.

Макар и в малка част мога да се чувствам човек от миналия век (деветнадесети век). Детските си години прекарах в безгрижие, в игри и смях. Бяхме двама братя и три сестри. За пръв път на 13 - 14 години видях какво значи война. Бях санитар доброволец в една от импровизираните болници на Червения кръст, която се намираше в Девическата гимназия. Тук почти всеки ден идваха стотина ранени от Добруджанския фронт и аз още тогава намразих всичко свързано с унищожението между хората. Отмина като вихър покрай нас и Първата световна война, която остави в паметта ми дълбоки следи на глад и болестите що царяха по това време и за черните войници от Сенегал на съюзните армии, които окупираха града. Помня как с влакове докарваха оръжието на българската армия и го изхвърляха в морето, но веднага през ноща наши водолази влизаха и го изкарваха. Между всички тези събития и с цената на големи лишения успях да завърша Първия висш випуск на Морското училище и да получа диплома за морски капитан. От тази година аз се разделих със сушата и живота ми започна да тече бързо и динамично със много развлечения и приключения. Пред очите ми се мяркат пейзажи, градове и бури, гибелта на м/к "Мария Луиза" в Пирея и щастливите часове на почивка прекарани в различни пристанища. Хубаво преминаха три години в оризищата на Южна Тракия, където бях инженер на една малка фабрика. Тук бяхме изложени на опасност от нападение на турски банди.

Изпълнени с романтика бяха пътуванията ми по Дунава, преди и по време на Втората световна война. Точно на пролома "Железни врати", югославските партизани имаха обичай да поставят засада срещу немските конвои по реката.

С течение на времето старостта започна да хлопа на моята врата. Време беше да започна по спокоен живот. Прекарах около 15 години като пенсионер. Отглеждах двама сина и двамата отидоха да плават на море. Всичко беше много добре, но всяко чудо за три дена, старата рана отново почна да ме гложди и така аз отново след дълга пауза започнах морския живот.

От начало се ограничих да се задоволя с малки рейсове на шаланите от Строително техническия флот, извършвани от Варненското езеро до Варненския залив и обратно, но колкото повече навлизах в този живот, повече ми се искаше пак да тръгна по различните пристанища и един ден се прехвърлих във Водния транспорт. В началото бях на кораба "Първи май", като помощник капитан за около два три месеца. Точно по това време, кораба беше ангажиран от Българска кинематография и се намираше в пристанище Балчик. Снимаха многосерийния филм "На всеки километър". След това се прехвърлих на въгледозите с които пътувах в Черно море докато дойде часът да замина за Близкия изток.

Отминаха последните дни на март, много от дърветата бяха цъфнали. Природата започваше своя нов живот събуждайки се от дългия зимен сън и всичко това се отразяваше върху психиката на хората. Първи април премина за всички весело и в смях, но моята глава беше като запалена от многото грижи. Приготовление на багажа, бягане насам натам за оправяне на документите, така премина целия ден.

Вечерта на следващия ден заедно с останалите членове на екипажа благополучно успяхме да се качим във влака за Русе. На гарата имаше много изпращачи с големи букети от парникови карамфили. Чувах се съвети и заръки да си пазим здравето, както при всяко изпращане за по дълго време. В определената минута влакът тръгна - последни махания и въздушни целувки.

За няколко часа преминахме разстоянието до Русе. От Русе имам прекрасни спомени, тук Преди 30 години се запознах с моята съпруга. Вече се беше стъмнило, когато тръгнахме с другия влак за Букурещ. Колелетата на вагоните преминаха с гръм по железния мост под който се носеха неудържимо тъмните талази на Дунава. Изгасихме светлината в купето за да видим по добре всичко, което се откриваше пред нас. Забелязъл съм, когато започвам някое пътешествие, с една дума, когато напускам за известно време родината, сърцето ми се свива от някое предчувствие.

Букурещката гара ни посрещна с влажна и гъста мъгла. На перона имаше много хора, които чакаха различни влакове и говореха на високо, та мъчно можеше да се чуе какво казват по радиоредбата. Около лампите се бяха образували ореоли и тук таме се виждаха някои дървета изправили голите си блестящи от влажност клони. Пролетта още на беше настъпила в силата си тук. Набързо прехвърлихме багажа в директния за Одеса влак и вече спокойни се установихме в удобните купета. Композицията тръгна след час и запрепуска към Молдова. По пътя спирахме в няколко града и на сутринта стигнахме в Кишинев. Направи ми впечатление, че бяхме в директен международен влак, а се качваха пътници за по една две спирки.

На гарата в Кишинев обявиха престой за около час и аз побързах да сляза за малко в този исторически свързан с България град. Именно тук руския цар Александър II прочита манифеста за обявяване на войната пред строените руски войски и пред три български опълченски дружини. Взех да изпратя една картичка с изглед от река Бик, която минава през града.

На Съветска земя минахме през контролно пропусквателния пункт Унгени, където бяхме много добре обслужени от граничните власти. Нашите паспорти бяха снабдени само с виза за ОАР, но не и с транзитна съветска виза. Тук в Унгени ни беше издадена такава и когато служителя ни я връчваше, ни пожелаваше добър път.

Да пътуваш дълго време и в удобен вагон, на всеки човек ще му се прииска да се отпусне. Така се случи и с мене, до обяд разговорите помежду ни се водеха оживено, но след като се нахранихме във вагон ресторанта, прекарахме в дрямка часовете оставащи до пристигането ни в Одеса.

Около 18 часа влакът спря на одеската гара, където ни чакаше нашия търговски представител Антон Парушев. След като изказа радостта си, че ни вижда, Парушев ни обяви, че ще пренощуваме в хотел "Аркадия", където той беше уредил всичко. Винаги съм се учудвал, защо у нас не употребяваме хубавата славянска дума "гостница", а сме приели "хотел". Преди употребявахме турската дума "хан", а пък сега латинска. Бяха ни казали предварително, че ще пътуваме с кораба "Армения", който щеше да ни закара до Александрия, но понеже същия не беше готов за път по редица причини, престоят ни в хотела се удължи с няколко дни. На следващия ден се поразходихме из града, като не пропуснахме да минем по прочутата улица "Дерибасовская".

Пасажерския кораб "Армения" е съвременен транспортно средство, с бърз ход, може да се каже луксозен, с прекрасно обслужване на пътниците. Боядисън в бяло, с две мачти и с четири палуби. На комина имаше червена лента, а на нея изобразени сърп и чук.

Настаниха ни по няколко човека в каюти и малко подир това "Армения" потегли на път. Прекрасно време, спокойно море, приятно слънце. Кораба имаше 18 морски мили ход на

час, на съмване щяхме да бъдем на Босфора и да минем от там транзит.

По фарватера, който пореше "Армения" съм минавал много, много пъти. Започнах като четвърти капитан на п/к "Цар Фердинанд", търговски кораб с пасажерски каюти. Винаги сме имали наши и чуждестранни пътници, търговци или екскурзианти.

Тогава ги нямаше удобствата и комфорта и хората се задоволяваха с малкото. По това време имах един грамофон с ръчка и голяма фуния. Понякога го изкарвах на палубата при пътниците излезли на кърмата и насядали по шезлонгите. Пусках плочи със записи на арии от известни опери. Това беше единственото развлечение което можехме да създадем на кораба.

Подир вечерята се прибрах в каютата си, защото исках да стана на другия ден по рано. Вътре беше много удобно, имаше маса, столове с меки седалки, легло с чисти ленени завивки, гардероб и т. н. Отоплението беше вентилационно с електрическо регулиране. Към кабината имаше баня с душ и тоалетна. Всичко това създаваше впечатление, че човек се намира в първокласен хотел.

Искам да отбележа, че храната беше чудесна и предразполагаше към обилна консумация, на обед имахме две менюта по избор, а вечерта лютеница, рибеоние котлети с пюре от картофи и кисели краставички и разбира се традиционния руски чай.

На другия ден след като се измих и закусих, посетих командния мостик, от където можех да наблюдавам най - добре преминаването на кораба през Босфора. От тук бях минавал многократно, но като пасажер ми се случваше за пръв път. Още в 8, 30 часа започна да се чувства, че приближаваме протока. Морето и небето имаха много сходни цветове, но на хоризонта много ясно се виждаше как се разделят. Морето приличаше на ковано сребро, а небето блестяща стомана. Около кораба играеха и скачаха делфини, а във въздуха започнаха да прехвърчат мънички кардаринки и диви гълъби. Насреща и от страни се показаха няколко кораба, на всички тук им се пресичаха курсовете. След около половин час се появиха тъмните очертания на сушата.

Самото име Босфор означава на гръцки "Волски брод". Дошло е от древногръцките легенди, които говорят за Европа, дъщерята на финикийския цар Агенор. Зевс, преобразен на бик я отвлякъл от двора на баща и, като я качил на гърбът си и я завел на остров Крит. Дватамата преминали през протока, от където дошло и името му. Самият Босфор е тесен и дълбок, свързва Черно с Мраморно море и дели Европа и Азия.